

Sermo

luna perfecta in eternum ⁊ testis in celo fidelis. Sic ergo beatissima virgo maria immunis fuit a triplici gebenne ve ymmo immunis a predictis nomen ve. ⁊ ideo merito dñm est ei aue. Nos igitur nunc charissimi omnes ei dicamus aue. omnesq; oremus. vt ipsa. ppter dulcissimū suum aue nos oret liberari ab omni ve. p dominū nostrū ihesum chrīstū filiū suū. qui cū patre ⁊ spū scō viuit ⁊ regnat deus. p omnia secula sclōz Amen.

Sermo Tercius.

De maria zcetera

A

Ostensum est superius quō maria ppter purissimam vite sue innocentiam merito p aue saluatur. Nunc ostendendum est quō ppter suā pietatem viscerosissima merito maria vocatur. Aue maria. Hoc nomē maria sicut dñm ē supra. non angelus sed deuotio interposuit fidelū. De hoc nomē btūs euāgelista lucas signāter ait. Et nomē vginis maria. Hoc nomen festiuū. nomen dulcissimū. nomē scissimū. nomen dignissimū. tam dignissime. tam dulcissime tam scissime virgini pueniēti est impositū. Maria enim amarū mare. maria stella maris: maria illuminata vel illūiatrix. maria domina interpretatur. Maria enim est amarū mare demonibus. stella maris hōibus illuminata vel illūiatrix angelicis spiritibus. dñā creaturis omnibus. Maria inquā est demonibus amarū mare spūaliē. Maria hōib⁹ est stella maris officialiter. Maria āgelis est illūiatrix eternaliter. Maria creaturis oibz est dñā vniuersaliter. Considerandū ergo est q maria interpretatur amara mare. hoc optime ei competit ptra diabolū. S; nota quō maria sit mare. ⁊ quomō sit amara. ⁊ quō simul sit mare amarum. Maria ē mare grā affluendo. maria est amara filio compatiendo. Maria ē amarū mare diabolū submergendo. Maria vtiq; est mare ppter affluentem spūs scī repletionem. Maria est amara p affligētem se filii sui compassionem. Maria est mare amarū p submer

Tercius

gentem diaboli suffocationem. **¶** Primo considerādu
kñi q̄ maria dicitur mare p̄ affluentiā z copiam grāz. **¶** In scriptū est
eccl̄. i. j. **¶** Dia flūia intrāt mare. **¶** Flūia sūt karismata spūs. vñ iob
vii. **¶** Qui credit in me sicut dicit scriptura. flūia de vētre ei⁹ flu
ent aque viue. hoc at̄ dixit de spū quem accepturi erāt credētes
in eū. **¶** Dia ergo flūia intrāt mare. dū oīa scōz karismata intrāt
in mariā. **¶** Flūia enī grē angelozū intrans in mariā. **¶** Flūia grē p̄z
archaz intrāt in mariam. flūia grē p̄phetaz intrans in mariam.
Flūia grē aplōz intrans in mariā. **¶** Flūia grē martirū intrāt i ma
riam. **¶** Flūia grē p̄fessorum intrans in mariam. **¶** Flūia grē v̄ginum
intrans in mariam. **¶** Dia ergo flūia intrāt in mariā. i. oēs grē in
trans in mariā. **¶** In ip̄a optime dicere p̄t. eccl̄. xxiij. **¶** In me o
nis grā vie et veritatis. in me omnis spes vite et virtutis. **¶** Quid
mirum si om̄is grā in mariam confluit. p̄ quam tāta grā ad om
nes defluit. **¶** Sit enim br̄s augustinus. **¶** Br̄a es plena o maria
quam apud dominū inuenisti. z hāc per totum mūdum diffu
dere meruisti. **¶** **¶** Secūdo considerādu kñi q̄ maria
in passione filiū sui valde amara fuit. qñ suam ipsius aiām dolo
ris gladius pertransiuit. **¶** Unde ipsa bene dicere potuit illud
Ruth primo. **¶** Non vocetis me noemi id est pulchram. sed voca
te me mara. hoc est amaram quia valde amaritudine repleuit
me omnipotens. **¶** Amara fuit noemi. quia duo filii sui fuerunt
mortui. **¶** Noemi pulchra et amara significat mariam: pulcher
rimam quidem per sancti spiritus sanctificationem. amaram p̄
filii sui passionem. **¶** Duo autem filii marie. sunt homo deus z ho
mo purus. **¶** Unius enīz corporaliter. alterius vere spiritualiter
mater est maria. **¶** Unde beatus bernardus ait. **¶** Tu mater re
gis. tu mater exulis. **¶** Tu mater rei. **¶** Tu mater iudicis. **¶** Tu ma
ter dei et hominis. cum sis vtriusq̄ mater. discordiam inter fili
os sustinere nequis. **¶** Ideoq̄ bene exclamans etiam beatus
Anselmus ait. **¶** O beata fiducia. o tutū refugiū nostrum. ma
ter dei et mater nostra. **¶** Isti duo filii marie ambo mortui fuerūt
in christi passione. vnus corpore et alter mente. **¶** Unus crucis a
cerbitate. alter mentis infidelitate. **¶** Et ideo viscera marie val
de repleta fuerunt amaritudine. **¶** Sicut etiam beatus augustinus.

testatur dicens **M**aria inquit pia mater immani dolore ciulas.
pectora delicata ptundens. ita ipsius viscera omniaq; fatigaue-
rat membra: vt incessu deficiens vix puenire potuisset ad chus-
ti funus. **V**ides modo quod maria sit mare plena gra spūs scti.
Vides secūdo quomodo maria sit amara p morte filii sui
Tercio cōsiderandū est charissimi q; maria est mare ama-
rum dyabolo z angelis eius. per ipsam oppressis: quemadmo-
dum mare rubrum fuit egiptijs in ipso submersis. de quibus vi-
citur **Exod. xv.** Reduxit super eos dominus aquas maris. **O**
q; amarum fuit hoc mare egiptijs. o q; amara est z timenda bec
maria demonis. **U**n bern. ait. Non sic timent hostes visibiles
quam liber castrozū multitudinem copiosam. sicut aeree potes-
tates marie vocabulum. pōciniū z exemplū. fiunt z pereūt
sicut cera a facie ignis. vbiq; inueniūt crebrā huius nominis
inuationē. deuorā recordationem. sollicitā imitationem. **S**ic
ergo vides charissime quomō maria est mare ppter affluentia
sue repletionis. quō est amara propter compassionē dñice pas-
sionis quō est maria amarum mare. propter potentiam diaboli
ce submersionis. **C**onsequenter cōsiderandū est
quō maria interpretatur stella maris. hoc optime conuenit ma-
rie que officium gerit stelle marine. **L**egitur enim z verum ē q;
nautarū mos est vt cum in aliquam terrā nauigare disponunt.
vñ sydus eligunt. cuius signo luceq; radiante. in eam quā desi-
derant partem post sine errore adduci se sperant. **T**ale certe est
officiū stelle nrē marie. que nauigantes p mare mundi. in na-
ui innocentie vel penitētie dirigit ad litus celestis patrie. p-
pter hoc bene innocentius ait sic. **Q**uib; auxiliis pnt naues nrē
inter tot picula pertransire vsq; ad litus patrie. **C**erte inquit p
duo scz per lignū z stellam. i. per fidem crucis. z virtutem lucis
quam peperit nobis maris stella maria. **B**ene autem maria stel-
le maris comparatur propter puritatem propter radiositatem.
z propter vtilitatem. **M**aria enim est stella purissima. stella ra-
diosissima. stella vtilissima. **M**aria enim est stella purissima. pu-
rissime viuendo. **M**aria est stella radiosissima. radium et ernū
pariendo. **M**aria est stella vtilissima. ad litus patrie dirigēdo

Tercius

O **P**rimo igitur considera charissime quod maria est stella purissima. sine peccato purissime viuendo. Unde de ipsa dici potest. sapientie vii. Est enim speciosior sole. et super omnem disponit stellarum luci comparata inuenitur prior. Quidam hic legunt prior quidam purior. Unumquodque vero stelle nostre marie competit. Maria enim prior id est potior siue dignior. maria etiam purior est sole. et stellis et luce. quia tam dignitate quam puritate soles et stellas et omnem lucem superat corporalem ymmo etiam spirituale videlicet angelicam creaturam de qua dicitur genesis prius. Dimisit deus lucem a tenebris. id est angelos stantes a cadentibus. Vnde utique luce angelica prior et purior est maria. prior dignitate. purior sanctitate. Unde anselmus exclamans ait. O tu benedicta super mulieres. que angelos vincis puritate. sanctos superas pietate. Vides modo quomodo maria sit stella purissima purissime viuendo.

H **S**ecundo considerandum est charissimi quod maria est stella radiosissima radii eterni emittendo dei scilicet filium pariendo. Ipsa enim est stella de qua dicitur numeri xxiii. Orietur stella ex iacob et consurget virga de israel et perciet duces moab. vastabitque omnes filios seth. Virga ista est dei filius. qui stelle nostre marie est radius. Radius utique de quo canitur. Neque syderis radius neque mater filio sit corrupta. De quo etiam bernardus ait. Nec syderis radius suam minuit claritatem. nec virginis filius suam integritatem. Vere beatissima o vere radiosissima stella maria. cuius radius non solum mundum: sed etiam celum. ymmo etiam infernum penetrat. Sicut Bernardus ait. Ipsa est preclara et eximia stella ex iacob orta. cuius radius vniuersum orbem illuminat. cuius splendor etiam prefulget in supernis et inferna penetrat. Vides modo quomodo maria est stella purissima purissime viuendo. Vides secundo quomodo maria sit stella radiosissima dei filium pariendo.

I **T**ercio vide et considera charissime quod maria est stella utilissima nos ad patriam celestem dirigendo. ymmo deducendo nos per mare huius seculi ad gratiam filii sui tamquam ad portum paradisi. vnde ipsa est stella illa clarissima fulgens tres magos ad christum rectissime ducens. Maria certe est stella que i

Sermo

fluctib⁹ pñtis vite valde est neccária **I**n bern. **N**e auertas oculos tuos a fulgore huius sideris. si non vis obui pcellis. Si in surgunt venti temptionū si incurrūt scapulos tribulationū. respice stellam inuoca mariā **I**gitur kmene in mari hui⁹ mūdi d mergaris stellā sequaris. mariā ininteris **S**ecurissimū enim ē ipsam sequi. sicut idem btūs bern. testatur dicēs. ipām sequēs non deuies. ipām rogās nō desperas. ipāz cogitās nō erras. ipa tenēte non corruis. ipā ptegente non metuis. ipā duce nō fatigaris. ipā ppicia puenis. z sic in temetipō experiris q̄ merito dcm sit **E**t nomen vginis maria. i. maris stella **S**ic ergo vides q̄o maria ē stella purissima a pccō. stella radiosissima a filio. stella vtilissima in mundo **R** **H**is visis considerādum est q̄o maria etiam interpretatur illūiatrix vel illūiata **H**oc similiter competit tāte vginī que mirabiliter illūiata est p pñtiā dñi in xra illud apocal. xviij. **V**idi aliu āgelum descēdentem de celo hñtem ptatem magnā. z terra illūiata est a glā ei⁹. **F**ili⁹ dei est angel⁹ magni pñlii. terra vō a glā filii dei illūiata est maria. q̄ sicut illūiata fuit a grā ei⁹ in mūdo. ita illūiata nūc est a glā ei⁹ in celo. vt sic illuminata fieret illūiatrix in mundo z in celo. ppter qd̄ p̄siderandum est q̄ maria illūiata a deo illūiatrix est mūdi z celi. p exempla p bñficia z premia. **I**llūiatrix inquā p exempla vite sue z p bñficia mīe sue. z illūiatrix p premia glē sue ē maria.

I **P**rimo q̄ considerādū est charissime q̄ maria est illuminatrix plurimorū p exempla lucidissime vite sue **I**psa em̄ est cuius vita glōsa lucem dedit sc̄lō **I**psa est cuius vita inclita cūctas illustrat ecclās **I**psa omnino est lucerna ecclie ad hoc a deo illuminata vt p ipsam inter tenebras hui⁹ mūdi illūiaretur ecclā **O**ret ergo ecclā oret fidelis aiā z dicat. **Q**uā tu illuminas lucernam meā dñe: deus meus illūia tenebras meas **H**anc vō lucernā dñs grā sua pleissie dñs illūiauit. z per hanc tenebras a nūmarū nostrarū illuminando fugat z fugauit

Hoc intuens beatus bernardus ait. **O** maria tu virtutum tibi a domino inditarū magnificis exemplis ad imitationem tuī nos prouoces. **S**icq; noctem nostram illumines. **Q**ui enim vias tuas infectatus fuerit non ambulat in tenebris. sed habebit

Tercius

lumen vite. **V**ides modo quomodo maria sit illūiatrix mundi per exemplum lucidissime vite sue.

M **S**ecundo considera charissime quod maria est illuminatrix mundi per beneficia lucidissime mīe sue. per quam multi in nocte huius mundi illuminati sunt spūaliter. sicut quandoque filii israel per columnā ignis illuminati sunt corporaliter. **J**uxta illud psalmi. **D**eduxit eos in nube diei. et tota nocte in illuminatione ignis. **M**aria nobis est columna nubis. quia tanquam nubes nos protegit ab estu diuine indignationis. protegit etiam ab estu diabolice temptationis. **S**icut item dicitur in psalmo.

Expandit nubem in protectionem eorum. **M**aria quoque columna est ignis illuminans nos: ymmo certe illuminans mundum multis misericordie sue beneficiis. **Q**uid enim nos miseri. quid nos ob tenebrati in nocte huius seculi faceremus. si tam lucidam lucernam si tam luminosam columnam non haberemus? **Q**uid enim totus mundus valeret. si solem non haberet? **P**ropter hoc ait beatus. **T**olle corpus hoc solare quod illuminat mundum. ubi dicitur: tolle mariam hanc maris stellam: quid ni si caligo inuoluens et umbra mortis ac depressissimae tenebrae relinquerentur. **V**ides modo quomodo maria est illuminatrix per lucidissimam vitam suam. **V**ides secundo quomodo ipsa est illuminatrix per lucidissimam misericordiam suam.

Tercio considera charissime quod maria est illūiatrix per lucidissimam gloriam suam. quia per omnia illuminat celum sicut sol mundum. **J**uxta illud ecclesiastici. **S**ol illuminans per omnia respexit. et gloria domini plenus est opus eius. **S**ol illuminans est maria que est pulchra ut luna per gratiam. electa ut sol per gloriam. **G**loria vero domini plenus est opus eius. **O**pus domini excellentissimum est maria. hoc opus sicut plenus fuit gratia domini mundo. sic plenus est gloria domini in celo. **S**icut sol ergo illuminans maria in gloria sua rutilans per omnia respicit: quod per omnes angelos. et per omnes sanctos glorie sue illuminationem extendit. **Q**uid mirum si marie pietas totum illūiat celum. que etiam totum illustrat mundum. **A**it enim beatus. **M**arie pietas totus illustratur orbis. et ipsa iam celestis patria clarius rutilat virginis lampadis irradiata fulgore. **S**ic ergo vides quomodo illuminatrix per vitam suam lucidissimam. illuminatrix per misericordiam suam largissimam vel clarissimam. illūiatrix per gloriam suam fulgidissimam.

Sermo

simā est maria. **I**n assumptione bē marie v̄ginis. Claritas
celi et decor et gaudium valde augmentata sunt. **O** Post
predcā omnia p̄siderandū est q̄ maria iterpretatur dñā. hoc q̄p
pe optime competit tante imperatrici. que reuera ē domina ce-
lestium terrestrium et infernoꝝ. **D**ñā inquā angeloz. dñā hoīm
dñā demonū. **D**ñā vtiq; in celo. domina in mūdo. dñā in infer-
no. **P** **P**rimo ergo considera charissime q̄ maria est
dñā angeloz ipsa enim est signata in dñā bēster regina. de qua
legitur q̄ super vnam famulam suam deliciose nitebatur altera
autem famula sequebatur dñām. defluentia in humū vestimēta
sustentans. **P**er dñām bēster reginam. intellige dñām mariā
reginam. **D**ue famule quarū domina est regina maria. sunt an-
gelica et humana natura. **O** q̄ gaudendum est nobis miseris ho-
minibus q̄ angeli dñm et dñām habent ex hominibus. **C**lerici
mei angelozum dñā est maria. **H**ieronim⁹ ipsam alloquēs
ait. **S**i te celum vocem altior es. si matrem gentium precedis. si
dominam angelozum nomīnem per omnia esse p̄baris. **S**i for-
mam dei appellem digna existis. **A**nima vero christiana v̄l na-
tura humana est famula que dñām suam mariām sequitur i mū-
do. sequitur certe colligens vestimenta domine sue colligens v̄-
tutes et exempla marie. intelligentia vero angelica est familia sua
super quam maria domina sua iunitur in celo. **I**unitur cer-
te tanq̄ familiarissima se angelis deliciando. **I**unitur quoz tā-
q̄ plenissima se cum sua plenitudine omnibus angelis commu-
nicando. **I**unitur etiam tanq̄ potentissima angelis imperādo.
Omnibus enim angelis maria iunitur suo imperio. **A**n aug⁹
ait. **M**ichael dux et princeps milicie celestis cū omnibus spiri-
tibus administratoris tuis v̄go paret preceptis in defendēdis
in corpore. et in suscipiendis de corpore aīabus fidelium speāliter
tibi dñā die ac nocte se commēdātium. **I**des modo quomodo
maria est domina angelozū in celo. **Q** **S**cdo conside-
ra charissime q̄ maria est dñā hominū in mundo. **D**e hac dñā
in psalmo dicitur. **S**icut oculi ancille in manibus dñe sue et ce.
Ancilla domine marie est quelibet aīa fidelis: ymmo etiam ec-
clesia vniuersalis. **O**culi hui⁹ ancille in manib⁹ dñe sue semper de

Tercius

bent esse qz oculi ecclesie oculi oim nr̃m ad man^o marie sp̃t ebēt
respicere vt p manus eius aliqd boni accipiam^o z per manuse^o
quicquid boni agim^o dño offeramus. p man^o enim hui^o dñe ha
bemus quicqd boni possidemus. testante berñ. qui ait Nihil
nos deus habere voluit. qd p marie man^o nō trāferit. Per ma
nus em̃ hui^o dñe offerre deo debem^o quicquid boni agim^o. quē
admodū b. berñ. hortat dicēs. Prodicum illd quod offerre dñi
deras gratissimis illis z omī acceptione dignissimis marie mai
bus tradere cura. si non vis retinere repulsam: Bñ nobis kñe
bñ nobis qz talem dñaz habem^o que mau^o tā liberales habz ad
nos z tam p̃potens est apud filiū super nos vt securi ad ipām z
fugere possimus oēs. Uñ deuotissimus ei^o ancelm^o ait. domīa
magna cui grās agit contio leta iustozū ad quam territa fugit.
turba reoz. ad te p̃potensz misericors dñā ego pccōz anxius
pfugio. Vides modo quō maria dñā est angelozū in celo. vñs
scdō. quō maria est dñā hoīm in mundo. R. Tercio cō
sidera charissime quō maria est dñā demonū in inferno tam po
tenter eis dñans. vt etiā de ipsa accipi possit illud ps̃. Virgā vir
tutis tue emittere dñs ex syō. dñare in medio inimicōz tuoz. vñs
ga vtutis est maria. Ipsa est virga aarō florida p ṽginitatē. fruc
tifera p fecūditatem. Ipā quoqz ē ṽga de q̃ dñs ysa. xi. Egrediet
ṽga de radice yesse zc. Hec ṽga ṽgo maria ṽga vtutis est cōtra
inimicos infernales. quib^o magna vtute dñatur. Et iō dñā taz
magna z dñā tam magne vtutis merito a nobis laudatur. et me
rito a nobis exoratur vt nos p̃tra inimicos nr̃os tueatur. Exē
plum dat nobis ācelm^o qui tantam dñam alloquens ait. Te do
mīa magna z valde magna te vult cor meū amare. te cupit os
meum laudare. te desiderat venerari mēs mea. te affectat exo
rare aīā mea. quia tuitioni tue se commendat tota substātia me
a. S Sic ergo vides quomō maria est dñā angelozum
in celo. domīa hominū in mūdo domīa demonū in inferno.
Vides etiam ex predictis qz maria mare amarū. maria maris
stella. maria illuminata vel illūiatrix. maria dñā pueniētissime
interpretatur. Maria enim mare amarum est demonibus puer

Sermo

sis. **M**aria stella maris est hominibus conuersis. **M**aria illuminatrix est angelis non auersis. **M**aria dñā est creaturis vniuersis. **O**remus ergo kñi orem⁹ mariā. orem⁹ deuotissime ⁊ dicamus. **E**ya mare amaz maria. adiuua nos. vt in vera pñia totaliter amaricemur. **E**ya stella maris maria adiuua nos. vt per mare hui⁹ seculi spūaliter rectificemur. **E**ya illūiatrix maria adiuua nos. vt in glā eternaliter illuminemur. **E**ya dñā maria adiuua nos vt sub tua dñatione finaliter gubernemur p dñm. n. ihesum cbristū filium tuum Amen.

Sermo quartus.

De maria etc

M

Nomeu istud affectuosū et dulcissimū. nomē istud gloriosum ⁊ vtilissimū. nomē istud graciosissimū ⁊ dignissimū optime puenit btē vgin mri dñi. cōuenientissime enī vgo tam pia vocata est maria. **I**pā enī est maria q̄ ⁊ oī vicio caruit ⁊ omni vtute claruit. **P**ropter primū dixit ei āgelus **A**ue. i. sine ve oīs culpe vt supra visum est. ppter scōz dixit ei. grā plena. i. omni vtute. **I**p̄sa inquā est maria q̄ a septez viciis capitalibus fuit immunissima. ⁊ vtutibus eis p̄trarijs fuit munitissā.

Maria enī p̄tra supbiā fuit p̄fūdissima p̄ humilitatē. **M**aria p̄tra inuidiā affectuosissima p̄ caritatē. **M**aria p̄tra irā mansuetissima p̄ lenitatē. **M**aria p̄tra accidiā indefessissima p̄ sedulitatē. maria p̄tra auariciā tenuissā p̄ paupertatem. maria p̄tra gulā compatissā p̄ sobrietatem. maria p̄tra luxuriā castissima p̄ vginatē fuit. **H**ec omnia ex illis scripturis colligere possum⁹. in quib⁹ nomen marie expressim inuenimus.

Primo vide kñe q̄ maria apud se p̄fundissima fuit p̄ humilitatem. **I**p̄sa enī est maria de qua dicitur luce primo. dixit autem maria. **E**cce ancilla dñi. o mira ⁊ profunda humilitas marie. **E**cce mariam angelus alloquitur. **M**aria grā plena dicitur. marie supuentio spūs scī. p̄mittitur. maria in matrem dei assumitur. maria iam omnibus creaturis an ponitur. **M**aria